

модернізацію, побудовану на принципах сталого розвитку.

Література:

1. Bongardt A., Torres F. The European green deal: more than an exit strategy to the pandemic crisis, a building block of a sustainable European economic model. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. 2022. № 60(1). P. 170-185.

2. Зелена економіка - новий напрям в економічній науці. URL: <https://old.library.kr.ua/orhus/zelena.html>

3. Кабінет Міністрів України. Презентовано проєкт Концепції зеленого енергетичного переходу України до 2050 року. 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/prezentovano-proekt-konceptsiyi-zelenogo-energetichnogo-perehodu-ukrayini-do-2050-roku>

4. Марченко О. І., Мамалига В. О. Зелена економіка: теоретичні аспекти. *Східна Європа: економіка бізнес та управління*. 2019. № 6(23). С. 535-541.

5. Скороход І. С., Горбач Л. М. Розвиток зеленої економіки в країнах Європейського Союзу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. Т. 30. № 2. С. 17-21.

УДК 657.6(075)

*Іванов Ю. Б., д.е.н., професор,
Росоха М. І., здобувач
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна*

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВИЛ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Удосконалення процедур митного оформлення транспортних засобів посідає важливе місце в процесі оновлення митної політики України, особливо в умовах її інтеграції до європейського економічного простору. Значна частка зовнішньоекономічних операцій пов'язана саме з переміщенням автомобілів через митний кордон, що потребує впровадження ефективних, прозорих і технологічно сучасних механізмів їх оформлення.

Митне оформлення транспортних засобів є невід'ємною частиною контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України та забезпечує дотримання правил імпорту та експорту транспортних засобів. Воно передбачає подання власником транспортного засобу або уповноваженою особою митної декларації та супровідних документів.

В чинному Митному Кодексі України (стаття 4 пункт 21) [2] наступним чином сформульовано поняття «митна процедура»: митна процедура – зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання .

Організація митних процедур під час переміщення товарів і транспортних

засобів комерційного призначення передбачає послідовність дій, яку умовно можна подати у вигляді ланцюга: «Вантажовідправник → Митниця відправлення → Митниця призначення → Вантажоотримувач». У сучасних умовах розвитку інформаційних технологій та телекомунікацій контроль за переміщенням товарів стає більш ефективним і прозорим. Використання цифрових рішень у митній сфері дає змогу істотно зменшити кількість перешкод у процесі транспортування та суттєво скоротити час здійснення імпортно-експортних операцій.

Процес митного оформлення включає митний огляд, який передбачає перевірку відповідності транспортного засобу заявленим параметрам, огляд транспортного засобу та, за необхідності, проведення технічного огляду або додаткових перевірок, таких як визначення ідентифікаційного номера транспортного засобу (VIN) або стану механічних систем.

Під час митного оформлення автомобіля обов'язковою умовою є подання попередньої митної декларації до того митного органу, де транспортний засіб буде пред'явлено для оформлення. Декларування може здійснюватися власником (декларантом) або уповноваженою ним особою.

Ввезення автомобіля на митну територію України за попередньою декларацією дозволено протягом 30 днів з моменту її оформлення. Після перетину кордону транспортний засіб має бути доставлений до митниці оформлення не пізніше ніж за 10 днів [3].

Для правильного розрахунку митних платежів необхідно подати дані про вартість та технічні характеристики автомобіля, на основі яких визначається митна вартість. Під час оформлення сплачуються такі обов'язкові платежі [4]:

- акцизний податок (визначається за формулою) далі формула ;
- мито – 10 % від митної вартості (для електромобілів – 0%);
- податок на додану вартість (ПДВ) – 20% від митної вартості з урахуванням мита та акцизу.

Електромобілі звільняються від сплати ПДВ до 1 січня 2026 року.

Звільнення електромобілів від ПДВ та митних зборів до 1 січня 2026 року є економічно вигідним рішенням. Воно спрямоване на стимулювання ринку електротранспорту, зменшення шкідливих викидів та оновлення автопарку.

Формула розрахунку акцизного податку:

$$\text{Ставка} = \text{Ставка базова} \times K_{\text{двигун}} \times K_{\text{вік}} \quad (1)$$

де:

- Ставка базова – фіксована сума в євро за 1 автомобіль;
- бензинові двигуни до 3000 см³ – 50 євро; понад 3000 см³ – 100 євро;
- дизельні до 3500 см³ – 75 євро; понад 3500 см³ – 150 євро;
- Коефіцієнт двигуна (Kдвигун) = об'єм двигуна (см³) / 1000;
- Коефіцієнт віку (Kвік) = кількість повних років експлуатації (від 1 до 15; якщо понад 15 років – застосовується коефіцієнт 15).

Ця процедура логічно виправдана, оскільки вона базується на принципах справедливого оподаткування: більший об'єм двигуна або старіші автомобілі

означають більший вплив на навколишнє середовище та більший знос доріг, а отже, вищі податки.

Недоліки:

1. Надмірна складність формули акцизного податку: множення кількох коефіцієнтів вимагає точних даних та створює ризик помилок у розрахунках.

2. Високі ставки для старих та великогабаритних автомобілів можуть бути соціально чутливими, оскільки вони роблять вживані автомобілі дорогими для пересічних громадян.

3. Залежність від обмінного курсу євро призводить до нестабільності платежів.

Тому підхід загалом є обґрунтованим та послідовним, але вимагає спрощення формул та стабілізації грошової бази для забезпечення передбачуваності та прозорості для платників податків.

Необхідні документи для митного оформлення автомобіля:

1. Рахунок-фактура (інвойс) або інший документ, що підтверджує вартість авто.

2. Документ про право власності (договір купівлі-продажу, дарування тощо).

3. Реєстраційний документ (техпаспорт).

4. Підтвердження зняття автомобіля з обліку у країні реєстрації.

5. Сертифікат відповідності екологічним нормам – для нових авто не нижче рівня *Євро-6*, для вживаних – не нижче *Євро-2*.

Вищезазначений перелік документів є не просто формальним переліком, а обов'язковою юридичною вимогою, без якої митне оформлення транспортного засобу неможливе. Отже, зазначений перелік:

1. гарантує законність походження транспортного засобу (через документи про право власності та зняття з реєстрації);

2. забезпечує правильний розрахунок митних платежів

3. підтверджує технічну та екологічну безпеку (через сертифікат відповідності);

4. дає змогу ідентифікувати транспортний засіб (через технічний паспорт).

А з недоліків можна виділити, що процедура може здатися складною та бюрократичною тим, хто її декларує, особливо під час імпорту вживаних автомобілів. Однак такі вимоги є важливими для захисту внутрішнього ринку, безпеки дорожнього руху та контролю екологічних стандартів.

Після подання повного пакета документів необхідно оформити додаткову декларацію до попередньої, а також пред'явити транспортний засіб митному органу для огляду. Для орієнтовного розрахунку суми податків можна скористатися онлайн-калькулятором митних платежів на офіційному сайті Державної митної служби України.

Такий підхід забезпечує прозорість, швидкість і законність митного оформлення транспортних засобів, а також сприяє адаптації української митної системи до європейських стандартів.

Після проходження всіх процедур митного огляду та сплати необхідних зборів транспортному засобу надається дозвіл на в'їзд або виїзд з України, що

фіксується у відповідних документах. Для забезпечення ефективного контролю, запобігання та боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил на пунктах пропуску через кордон України, у морських та річкових портах, аеропортах, залізничних станціях, підприємствах, безмитних зонах, митних складах, пунктах тимчасового зберігання та інших місцях, визначених Митним кодексом, створюються спеціальні зони митного контролю. Ці зони забезпечують повний спектр діяльності з огляду транспортних засобів та товарів.

Митне оформлення транспортних засобів стандартизоване та незалежне від країни реєстрації, що забезпечує єдині процедури, швидке оформлення та мінімізує ризик порушень митних правил. Це дозволяє ефективно контролювати рух транспортних засобів, забезпечувати безпеку державного кордону та дотримання національних та міжнародних митних стандартів.

Пропозиції щодо вдосконалення правил митного оформлення транспортних засобів:

1. Цифровізація процесів: створення єдиної електронної платформи для подання декларацій та перевірки VIN-кодів і технічних даних у базах, що зменшить паперову роботу й пришвидшить оформлення.

2. Пріоритет для добросовісних імпортерів: запровадження спрощених процедур і «зеленого коридору» для користувачів із позитивною історією митного оформлення та повним пакетом документів.

3. Посилення контролю та безпеки: використання сканерів і дистанційних систем огляду без фізичної зупинки авто, інтеграція з міжнародними базами викрадених транспортних засобів.

4. Професійна підготовка персоналу: постійне навчання митників сучасним технологіям і міжнародним стандартам, уніфікація процедур огляду на всіх пунктах пропуску.

5. Прозорість та інформування: відкритий доступ до актуальних правил на державних порталах і можливість онлайн-відстеження статусу митного оформлення.

Наведені пропозиції – це аналітичні рекомендації, сформульовані як напрямки вдосконалення системи митного оформлення транспортних засобів. Вони базуються на європейських стандартах управління митними процесами.

Висновок. Удосконалення процедур митного оформлення транспортних засобів є ключовим для підвищення ефективності контролю на кордоні, спрощення процесу для декларантів та забезпечення безпеки державного кордону. Впровадження цифрових та автоматизованих систем, пріоритетних каналів для легальних користувачів, сучасних технологій огляду, прозорих механізмів обчислення митних платежів, підвищення кваліфікації персоналу та відкритого доступу до інформації дозволяє скоротити час оформлення, знизити ризики порушень і підвищити прозорість митних процедур. Реалізація цих заходів сприятиме оптимізації роботи митних органів та створенню більш зручних і передбачуваних умов для переміщення транспортних засобів через митний кордон України.

Література:

1. Єдинак Т. Класифікація методів постмитного аудиту. *Вісник Академії митної служби України. Серія Економіка*. 2009. № 1. С. 88-93.
2. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР. Дата оновлення: 06.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.10.2025).
3. Митне оформлення автомобіля. Державна митна служба України. URL: <https://customs.gov.ua/mitne-oformlennia-avtomobilia>
4. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI1556-VII. Дата оновлення: 24.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>. (дата звернення: 14.11.2025).
5. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 05.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (дата звернення: 05.10.2025).

УДК:338.439:636(477)

*Коваль Н. В., к.е.н., доцент,
Черней С. В., здобувач
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

РОЛЬ ТВАРИННИЦТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Тваринництво в Україні охоплює широкий спектр галузей, необхідних для стабільного функціонування аграрного сектору та забезпечення населення продуктами харчування. До його структури, окрім основних напрямів – скотарства, свинарства й птахівництва – також належать вівчарство та козівництво, конярство, бджільництво, рибництво, кролівництво й звірівництво, які виконують допоміжну роль у формуванні загального виробничого потенціалу. Галузь тваринництва має давні традиції і нині виступає важливою складовою, що доповнює рослинницький сектор аграрної економіки.

Сьогодні тваринництво в Україні складає 30-35 % загальної частки агропромислового комплексу. Десять років тому аграрії ставили собі за мету виробляти щорічно до 10 млн. т м'яса та 25 млн. т молока. Однак втілити ці плани до війни не вдалося з різних причин. А за час повномасштабного вторгнення аграрний сектор України й взагалі зазнав прямих збитків на понад 10 млрд. доларів. Зокрема, окупація та військові дії, руйнування та знищення господарств, спалахи епідемій призвели до значного зниження поголів'я тварин, що негативно позначилося на всіх секторах тваринництва – птахівництві, свинарстві та у вирощуванні великої рогатої худоби (ВРХ) [5].

Згідно з оцінками ННЦ «Інститут аграрної економіки», у 2024 році валова